

3. Csikszentmihalyi M. Flow and the Foundations of Positive Psychology. Dordrecht: Springer, 2014.

4. Rochniak A., Kostikova I., Fomenko K., Khomulenko T., Arabadzhy T., Viediernikova T., Diomidova N., Kramchenkova V., Scherbakova O., Kovalenko M., Kuznetsov O. Effect of young basketball players' self-regulation on their psychological Indicators. *Journal of Physical Education and Sport*. 2020. Vol.20 (3), Art 219, 1606 – 1612.

**УДК 159.9**

***Ковтун Е. Є.***

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,  
Харківський національний педагогічний  
університет імені Г.С. Сковороди*

## **ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОМАШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЛЮДИНИ**

Останнім часом все більш гострою постає проблема функціональності предметного середовища особистості, а в умовах пандемії – домашнього середовища.

При описі життєвих середовищ людини векологічної психології відзначають або об'єктивні властивості цього середовища (функціональність, зношеність), або суб'єктивні (ступінь того, наскільки привабливою, безпечною і приємною для суб'єкта вона є) [2].

Інакше кажучи, не існує універсального середовища, яке буде зручним для усіх, що і пояснює невдачі природнього і архітектурного моделювання, яке здійснювалося без звернення до думки непрофесіоналів-обивателів, які мають потім у цьому середовищі жити. У домашньому середовищі з'єднується функціональне і емоційне, переплітаючись, взаємно посилюючись і відбиваючись в поведінці мешканців будинку [1].

Тому для отримання необхідної інформації про якість домашнього середовища, з одного боку, необхідно володіти об'єктивною інформацією про те, для чого вона придатна, з іншого – не забувати питати самого суб'єкта, що живе там, наскільки вона йому подобається і чому. Очевидно, що оцінка дружності середовища вимагає використання двох інструментів: один з них повинен задаватися об'єктивними характеристиками будинку, інший – переживаннями суб'єкта, пов'язаними з житлом.

«Феномен затишку проявляється не стільки в наповненості житла матеріальними слідами і знаками, скільки почуттями і смислами людей ... Весь

процес обживання можна уявити собі як поступове перетворення оточення в середу, все більш повну асиміляцію в ній речей, людей, а також спогадів, образів ... Стан, коли проживати середовище існує одночасно звивіреної по відношенню до неї позитивної рефлексією, можна назвати станом затишку», – пише архітектор А.А. Високовський [3].

Дружність середовища є ключовим терапевтичним фактором. Оскільки в ситуації розлуки зі звичним місцем проживання посилюється почуття туги і прихильність до рідного місця, нове середовище має бути організоване з урахуванням національних, соціальних та інших особливостей людей. Тільки тоді людина зможе адаптуватися до нового місця швидше.

Виділяють механізми взаємодії людини із середовищем – сигніфікація і персоналізація.

Людина активно сприймає об'єкти зовнішнього світу, налаштовуючись на їх інваріанти (Gibson, 1979), розпізнаючи певні припущення (англ. affordances) середовища, які, в свою чергу, «повідомляють» індивіду, який вплив він може зробити.

Персоналізація – це процес, фундаментальне завдання якого отримання абсолютного розуміння соціального життя оточуючих. У результаті цього людина зможе виступати в соціумі гідної і затребуваною особистістю.

Сигніфікації (англ. meaning) визначених атрибутів середовища обумовлена індивідуальними характеристиками людини (Coolen, 2008), які направляють повсякденну діяльність людини [4].

Дружність життєвого простору залежить від ступеня забезпечення цієї діяльності (або задоволення потреб, досягнення цілей) припущеннями середовища [5].

Потреби, цінності і цілі людини можуть формуватися залежно від тієї чи іншої соціальної ситуації розвитку, задаючи певну діяльність. Необхідно відзначити і такі поняття психології середовища, як приватність, особистий простір, територіальність, – це особистісно-середовищні характеристики, що визначають особливості взаємодії індивіда з іншими людьми в певному просторі.

Отже, проблема функціональності домашнього середовища є новою і потребує розробки психодіагностичного та розвивально-корекційного інструментарію.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Бочавер А.А. Метафора дома как отражение личностной идентичности. *Личностная идентичность: вызовы современности*: материалы Всерос. психол. науч.-практ. конф. (с иностранным участием) / Под ред. З.И. Рябикиной и В.В. Знакова. Краснодар: Кубанский гос. ун-т, Майкоп: Адыгейский гос. ун-т; М.: Изд-во “Институт психологии РАН”, 2014. С. 182–183.

2. Нартова-Бочавер С.К. Теория приватности как направление зарубежной психологии. *Психологический журнал*. 2006. Т. 27. № 5. С. 28–39.
3. Чеснокова Л.В. Gemütlichkeit (уют) как один из ключевых концептов немецкой культуры. *Философия и культура*. 2013. № 8. С. 1121–1130.
4. Coolen H. The Measurement and Analysis of Housing Preference and Choice. N.Y.: Springer, 2011.
5. Kytta M. The extent of children's independent mobility and the number of actualized affordances as criteria for child-friendly environments. *Journal of environmental Psychology*. 2004. Vol. 24. P. 179–198.

**УДК 159.9**

**Ковтун Т.**

*здобувач другого (магістр) рівня вищої освіти*

*Харківського національного педагогічного*

*університету імені Г. С. Сковороди*

**Поєзднік О.**

*аспірант кафедри психології та соціальної роботи*

*Західноукраїнського національного університету*

## **ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ КРЕАТИВНОСТІ У ПСИХОЛОГІЇ**

Феномен соціальної креативності сьогодні привертає увагу все більшого числа науковців [5]. Соціальна креативність – це такі творчі здібності, що виникають у соціальних взаємодіях або соціальній діяльності. Зокрема, це стосується індивідуальних характеристик, які людина використовує для вирішення соціальних проблем оригінальними, унікальними та адекватними ситуації способами [6]. Соціальна креативність – це континуум двох параметрів: міжособистісна соціальна креативність, представлена людьми у процесі роботи з особистими стоунками (наприклад, індивідуальне керівництво в повсякденному житті), та соціальна креативність, що впливає на важливі аспекти соціального життя (наприклад, соціальна креативність видатних релігійних або політичних лідерів); соціальна креативність є найпоширенішим типом креативності, поєднанням пізнання, дії та відповідних рис особистості, сформульованих на основі основних адаптивних навичок [7].

Це важлива здатність до висунення та вирішення всіх видів соціальних проблем, що вміщує та організовує суспільне життя, забезпечує ефективні соціальні рішення та підтримує хороше психічне здоров'я. Соціальна креативність не зводиться до соціальних навичок, здібностей, що спрямовані на вирішення соціальних проблем, або навичок соціального лідерства, оскільки перші дві